

Maria Ohisalo vihr ym.

Kirjallinen kysymys laajamittaisen luonnontuhonnan kriminalisoinnista

Eduskunnan puhemiehelle

Ekosysteemejä, joista hyvinvointimme, toimeentulomme ja henkiinjäämisemme riippuvat, kulutetaan nyt ennennäkemättömällä vauhdilla. Vaikka toiminnan negatiiviset vaikutukset on tiedetty jo vuosikymmenten ajan, ihmiskunta yli käyttää luonnon resursseja ja heikentää yhteisen hyvinvointimme pohjaa valtioiden tasolta finanssimaailmaan. Toiminta tuottaa lyhyellä aikavälillä taloudellista hyötyä, mutta pitkällä aikavälillä se heikentää hyvinvointia ja ihmisoikeuksia sekä lisää selkkausten vaaraa, mikä johtaa esimerkiksi kasvavaan tahdosta riippumattomaan muutto-liikkeeseen.

Äärimmillään laajamittainen luonnon tuhoaminen vaarantaa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden. Tämän takia olisi perusteltua lisätä laajamittainen luonnontuhonta (ecocide) viidenneksi rikostyyppiksi Rooman perussääntöön, jonka perusteella rauhaan kohdistuvia rikoksia käsitellään Haagin kansainvälisessä rikostuomioistuimessa.

Sakot tai muut taloudelliset seuraamukset eivät ole estäneet toimijoita jatkamasta luonnon laajaa riistokäyttöä. Luonnontuhontaa koskeva kansainvälinen lainsäädäntö on erityisen tärkeä sosioekonomisesti vaikeassa asemassa oleville köyhille maille, joissa on usein heikko ympäristölainsäädäntö. Näiden maiden väestö on vaikuttanut ongelmien syntyyn vähiten, mutta globalisaation sivutuotteet, kuten luonnon hyväksikäyttö ja saasteet, kohdistuvat eniten juuri heihin. Terveet ekosysteemit ovat lisäksi kaiken kehityksen tärkein edellytys, joita ilman emme myöskään saavuta YK:n kestävyystavoitteita.

Kun Rooman perussääntöä alun perin laadittiin 1990-luvulla, luonnontuhonta oli mukana, mutta se poistettiin viime hetkellä. Laajamittainen, pitkään jatkuva ja vakava ympäristön tuhoaminen on Rooman perussäännön mukaan rikos sodan aikana, mutta ei rauhan. Tämä on kohtuutonta ja asia tulee korjata.

Useat maat ovat jo vaatineet luonnontuhonnan kriminalisoimista. Esitystä tukevat muun muassa Ranska ja Belgia. Euroopan parlamentti on vuonna 2021 kehottanut EU:ta ja sen jäsenvaltioita edistämään neuvotteluita luonnontuhonnan kriminalisoimiseksi Kansainvälisessä rikostuomioistuimessa. Myös Pohjoismaiden neuvosto on marraskuussa 2023 suosittanut Pohjoismaiden hallituksille, että nämä osallistuvat keskeisiin kansainvälisiin keskusteluihin vakavien luonnonympäristöön kohdistuvien rikosten kriminalisoimiseksi sekä sodan että rauhan aikana.

Kirjallinen kysymys KK 33/2024 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten Suomen hallitus edistää laajamittaisen luonnontuhonnan kriminalisoimista kansainvälisesti Rooman perussäännössä, jotta siitä voidaan nostaa syyte kansainvälisessä rikostuomioistuimessa ja

miten Suomi jatkaa EU-tason yhteistyötä Venäjän saattamiseksi vastuuseen Ukrainan laajamittaisesta luonnontuhonnasta?

Helsingissä 20.2.2024

Maria Ohisalo vihr
Tiina Elo vihr
Saara Hyrkkö vihr
Oras Tynkkynen vihr
Inka Hopsu vihr
Krista Mikkonen vihr
Jenni Pitko vihr
Atte Harjanne vihr